

UNESCO

POSLANICA OB MEDNARODNEM DNEVU PISMENOSTI 2019: PISMENOST IN VEČJEZIČNOST

Naš svet je bogat in raznolik, na njem se govori okoli 7.000 živih jezikov, ki so orodje sporazumevanja, vseživljenjskega učenja in vključevanja v družbo in delo. Povezani so tudi s posameznimi identitetami, kulturami, svetovnimi nazori in znanjem. Sprejemanje jezikovne raznolikosti v izobraževanje in razvoj pismenosti je torej ključno za razvoj vključujoče družbe, ki spoštuje »različnost« in »razlike« ter zagotavlja človekovo dostojanstvo. Danes je večjezičnost – uporaba več kot enega jezika v vsakodnevem življenju – postala zaradi večje mobilnosti ljudi in hitrega prenašanja sporočil mnogo pogostejša. Razvija se tudi z globalizacijo in digitalizacijo. Uporaba nekaterih jezikov se je razširila v meddržavnih in kulturnih stikih, pri tem pa so številni jeziki manjšin in staroselcev ogroženi. To močno vpliva na razvoj pismenosti.

Različni vidiki politike in prakse spodbujajo pismenost, a dobra opismenjenost v materinščini pred začetkom učenja drugega ali tujega jezika prinaša številne prednosti. Vendar kar okoli 40 % ljudi nima dostopa do izobraževanja v jeziku, ki ga govorijo ali razumejo. To moramo spremeniti tako, da bodo politike in prakse jezikovno in kulturno primernejše, obogatiti moramo okolja z večjezično pismenostjo in raziskati možnosti, ki jih ponuja digitalna tehnologija. UNESCO že več kot sedem desetletij spodbuja pristope v izobraževanju, ki temeljijo na materinščini, a so večjezični, kot sredstvo za kakovostnejše izobraževanje in medkulturno sporazumevanje. Nelson Mandela je nekoč rekel: »Če govoriš nekomu v jeziku, ki ga razume, pride to do njegove glave. Če mu govoriš v njegovem jeziku, mu pride to do srca.« Ključ do uspešnega učenja je v uporabi glave in srca.

Letos je leto maternih jezikov; je tudi 25-letnica Svetovne konference o izobraževanju za osebe s posebnimi potrebami, kjer je bila sprejeta Salamanška izjava o vključujočem izobraževanju. Skladno z vsemi temi posebnimi dogodki in ob mednarodnem dnevu pismenosti 2019 UNESCO vabi vse k premisleku o pismenosti v današnjem večjezičnem svetu kot o pravici do izobraževanja in načinu ustvarjanja bolj vključujoče ter jezikovno in kulturno raznolike družbe.

Audrey Azoulay, generalna direktorica UNESCO

Prevod poslanice je pripravila mag. Savina Zwitter, predsednica Bralnega društva Slovenije